

Het BKCO: van intentie naar realisatie

Verslag van de sessie van het LKCA op Cultuur in Beeld, 14 december 2015

'Goed cultuuronderwijs vergt een lange adem en commitment van alle betrokken partijen'. Dit is het uitgangspunt van het Bestuurlijk Kader Cultuur en Onderwijs (BKCO) waarin afspraken zijn gemaakt tussen OCW, de PO-raad, 35 wethouders cultuur en 11 gedeputeerden en dat in december 2013 werd ondertekend. Belangrijkste inzet in het BKCO is het bevorderen van de totstandkoming van lokale overeenkomsten Cultuur en Onderwijs tussen schoolbesturen, culturele instellingen en gemeenten. Maar hoe stimuleer je al deze partijen tot het maken van meerjarige afspraken en wat spreek je dan af?

Twee jaar na de ondertekening nodigt het LKCA voor een sessie op Cultuur in Beeld panelleden uit die elk op een andere manier bezig zijn met de uitvoering van het BKCO. Het LKCA koos als insteek een drietal actuele vraagstukken gesorteerd uit een gespreksronde door het Ministerie van OCW met de ondertekenaars.

Hoe stimuleer je scholen/schoolbesturen tot het maken van meerjarige afspraken over cultuuronderwijs? Wat is de rol van de cultuurcoach in het versterken van de kwaliteit van cultuuronderwijs? En hoe kan de Pabo (naast opleiden van toekomstige leerkrachten) betrokken worden om de kwaliteit van het huidige cultuuronderwijs te versterken?

Inspirerende voorbeelden uit de praktijk startten de sessie. Uitgenodigd voor deelname aan het panel waren ervaringsdeskundigen; Saskia van Schaik, senior netwerkregisseur bij de gemeente Zoetermeer, Elsje Huij hogeschooldocent op de Pabo van de Hanze Hogeschool Groningen, Dieneke Zwiersdirecteur van Kunstkade in Leeuwarden. Zij deelden hun visie en bevindingen en de mogelijkheden die het kader biedt om de kwaliteit van cultuureducatie te versterken. Naast de ervaringsdeskundigen nam beleidsmedewerker van OCW, Maaike Kramer-Segers, aan het panel deel en was op uitnodiging een vertegenwoordiger van de PO-Raad in de zaal aanwezig; Bernard Teunis.

De praktijkvoorbeelden en visie van de drie panelleden leidden tot discussie in de zaal. De kritische noot is dat leerkrachten overvoerd worden met allerlei zaken die lijken te moeten. Van overheidswege was in het verleden weinig aandacht voor noodzakelijke randvoorwaarden, die nu opnieuw zijn opgenomen in de regeling cultuureducatie met kwaliteit, zoals deskundigheidsbevordering van leraren, de relatie van de school met de culturele omgeving (samenwerking) en de continuïteit van projecten, aangesloten op leerdoelen. Daarnaast is een heldere taakstelling voor alle betrokkenen noodzakelijk. De inspanningen die nodig zijn om cultuureducatie weer deel te laten uitmaken van het onderwijs, met name waar het de leerkracht betreft, zijn niet nieuw. In de jaren '90 werden al aanbevelingen gedaan over de verschaalde positie van cultuureducatie in het onderwijs, onder andere opgenomen in de beleidsnotitie Cultuur en School (1996). De Onderwijsraad en Raad voor Cultuur brachten destijds op verzoek van de minister advies uit over de vaardigheden van de docent als cultuur(over)drager en het eigenaarschap van het onderwijs. De voorgestelde interventies van toen wijken niet veel af van de afspraken die nu gemaakt zijn in het Bestuurlijk Kader Cultuur en Onderwijs. De aanwezigen in de zaal vinden met name dat de regeldruk en bureaucratisering in het onderwijs om deze 'kwaliteit' te kunnen meten en de continue onderwijsvernieu-

wingen, vooral ten koste gaat van de tijd en motivatie voor cultuureducatie. Ook zou er meer aandacht moeten zijn voor structurele scholing van leerkrachten.

Bernard Teunis grijpt de gelegenheid aan door de doel en de adviesrichting van het Platform Onderwijs #2032 te schetsen. Deze titel wil niet zeggen dat we ons richten op hoe het onderwijs in 2032 er uit moet zijn, of dat het 'af' moet zijn, maar of we leerlingen in onze huidige generatie de juiste kennis en vaardigheden leren zodat zij in 2032 goed voorbereid op eigen benen kunnen staan en met de juiste kennis, vaardigheden en houding kunnen solliciteren voor hun eerste baan. Wanneer het gaat om de opleiding van toekomstige én zittende groepsleerkrachten betreft het (naast kennis en vaardigheden) ook vooral een juiste mindset in het onderwijsteam breed. Waardoor juist het verbinden van leerdomeinen met elkaar tot een samenhangend curriculum kan leiden in plaats van de redenering dat kwaliteit van onderwijs pas mogelijk is wanneer de leergebieden afzonderlijk worden beoordeeld. Daarbij is een divers samengesteld team van groot belang.

Enkele deelnemers vinden het opvallend dat cultuureducatie en het bestuurlijk kader alleen op onderwijs gericht is en opperen om in de kwaliteitsdiscussie van cultuureducatie een bredere benadering toe te passen, waarbij cultuurbeoefening niet alléén een onderwijsaangelegenheid is, maar de meerwaarde van de beoefening en deelname buiten de (wettelijke) onderwijscontext te betrekken. Er wordt door een deelnemer, tevens werkzaam op een muziekschool, gedeut op de artistieke beleving van de leerkracht en de amateurkunsten als belangrijke omgevingsfactor

Maaïke Kramer-Segers, deelt mee dat de huidige Minister voor Cultuur kiest juist voor een bredere, maatschappelijke benadering ten aanzien van cultuur. Om die benadering tot zijn recht te laten komen, is niet alleen aandacht voor cultuureducatie belangrijk, maar ook voor cultuurparticipatie. De Minister wil de afspraken in het Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs (BKCO) gebruiken als basis voor aanvullende afspraken ten aanzien van een overkoepelend referentiekader en het bijbehorende lokale voorzieningenniveau. Daarbij gaat het bestuurlijk kader cultuur en onderwijs verder dan onderwijs op school; het gaat om het leren over kunst en cultuur en de plekken waar dat gebeurt.

Het ministerie van OCW heeft het LKCA gevraagd een basis voor cultuureducatie te ontwikkelen. De Matchingregeling Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK) van het Fonds voor Cultuurparticipatie zal hierop aansluiten. De 'basis' voor binnen- en buitenschoolse cultuureducatie wordt geagendeerd tijdens het bestuurlijk overleg met de partners van de G35 en provincies begin 2016.

De vraagstukken en praktijkvoorbeelden die in de sessie centraal stonden, worden naar aanleiding van de discussie in een artikelenreeks Van Intentie naar realisatie uitgelicht. In het voorjaar van 2016 worden deze artikelen gepubliceerd op de webportal overheidsbeleid van het LKCA.